

IMB Instytut Mechanizacji Budownictwa i Górnictwa Skalnego – Warszawa

PZPK Polski Związek Producentów Kruszyw – Kielce

2. Forum Producentów Kruszyw

Fot. Strateg Capital

Temat:
„Bezpieczeństwo kruszywowe Polski”

Forum Producentów Kruszyw – informacje ogólne

Zgodnie z zapotrzebowaniem zgłoszonym przez przedsiębiorców, w dniach 17 ÷ 18 listopada 2010 r., odbyło się 2. Forum Producentów Kruszyw. W prezentowanych, przed tym wydarzeniem, na stronie www informacjach i materiałach, mieli Państwo możliwość poznać szczegółowy program Forum. Patronami 2. Forum Producentów Kruszyw byli Wicepremier RP, Minister Gospodarki, Waldemar Pawlak, Wiceminister Środowiska, Główny Geolog Kraju Henryk J. Jezierski oraz Ministerstwo Infrastruktury.

Gośćmi Honorowymi Forum byli:

- Sekretarz Stanu w Kancelarii Prezydenta RP – Olgierd Dziekoński,
- Wiceminister Środowiska, Główny Geolog Kraju – Henryk Jacek Jezierski,
- Danielus Makulavicius – Reprezentant Producentów Kruszyw Litwy,
- Wiktor Žilinas – Reprezentant Producentów Kruszyw Litwy,
- Olegas Garkawenko – Reprezentant Producentów Kruszyw Litwy,
- Stanisław Rakos – Prezydent Slovenskego Zdruzenia Vyrobcov Kameniva,

- Oleksandr Roznov – Generalny Dyrektor Stowarzyszenia Producentów Kruszyw Ukrainy

W 2. Forum wzięło udział 161 osób. Wśród 37 gości znaleźli się dyrektorzy i wicedyrektorzy departamentów ministerstw, z którymi współpracujemy, przedstawiciele Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad, reprezentanci organizacji i stowarzyszeń współpracujących z Polskim Związkiem Pracodawców Producentów Kruszyw oraz Instytutem Mechanizacji Budownictwa i Górnictwa Skalnego, przedstawiciele uczelni i instytutów badawczych, przedstawiciele mediów.

Goście zagraniczni, z Litwy, Ukrainy, Słowacji, byli jednocześnie uczestnikami spotkania grupy producentów kruszyw Europy Środkowo-Wschodniej.

Wśród uczestników byli prezesi i dyrektorzy wiodących firm produkujących kruszywa naturalne, sztuczne i z recyklingu. 41 spośród nich to członkowie Polskiego Związku Pracodawców Producentów Kruszyw. Obecni byli również dostawcy maszyn i urządzeń.

Szczególnego podkreślenia wymaga udział 32 prezesów, dyrektorów lub ich reprezentantów firm, które nie są człon-

kami Związku, ale którzy doceniają wagę wspólnych działań na rzecz integracji środowiska.

Wśród 10 osób reprezentujących sponsorów, obecni byli prezesi, dyrektorzy i przedstawiciele regionalni firm zajmujących się dostawą maszyn, urządzeń i usług.

Obecnych było 12 osób reprezentujących media branżowe.

Forum poprowadził jako moderator Pan Krzysztof Michalski.

W czasie 2. Forum powołano Komisję Wniosków, której działanie pozwoliło sformułować projekt wniosków – zaprezentowali je w podsumowaniu dyrektor IMBiGS dr Stefan Góralczyk i prezes PZPK Aleksander Kabziński.

Jednocześnie na stronie www.forum.imbigs.org.pl przekazujemy do dyspozycji zainteresowanym referaty i prezentacje przedstawione podczas Forum (ABC Kruszywa – plik PDF). Zachęcamy również do zapoznania się z podsumowaniem obrad dr. Stefana Góralczyka z IMBiGS, ustaleniami oraz zamieszczoną tam relacją fotograficzną z Forum.

Bezpieczeństwo kruszywowe Polski

W ciągu ostatnich siedmiu lat wydobywanie kruszyw w Polsce wzrosło o 120 proc. W zeszłym roku jego produkcja wyniosła 220 mln t, gdy potrzeby wynoszą 170÷180 mln t/rok. Jeśli gospodarka będzie się rozwijała w szybkim tempie, popyt na ten surowiec będzie rósł. Nie ma jednak podstaw do obaw, że kruszyw zabraknie.

Bezpieczeństwo surowcowe – rozumiane jako pełne zabezpieczenie potrzeb gospodarki na dany rodzaj surowca obecnie i w perspektywie przyszłościowej, z uwzględnieniem potrzeb jakościowych oraz zabezpieczenia regionalnego – było głównym tematem 2. Forum Producentów Kruszyw, które odbyło się w dniach 17÷18 listopada 2010 r. w Warszawie.

Przy ocenie poziomu bezpieczeństwa kruszywowego trzeba brać pod uwagę nie tylko bazę surowcową (dominować musi założenie, że pokrycie zapotrzebowania powinno być realizowane ze złóż krajowych), ale także czynnik ekonomiczny, czyli cenę w danym regionie. Kolejny czynnik to udział w rynku surowców lokalnych – niższej jakości, ale spełniających wymagania odbiorców i konkurencyjnych cenowo. Nie sposób pominąć importu, który ma miejsca na obszarach, gdzie z racji bliskości granicy transport z sąsiedniego państwa jest bardziej opłacalny niż z odległego regionu wydobywania surowca w Polsce. Wreszcie, mówiąc o bezpieczeństwie, należy brać pod uwagę możliwości wykorzystania w budownictwie kruszyw z odpadów.

Jak powyższe warunki są spełniane?

Naszą bazę surowcową pod względem wielkości można określić jako średnią, ale jest tak zróżnicowana, że dostarcza wszystkich rodzajów surowca do produkcji kruszyw. Wprawdzie szacuje się, że zasoby w zakresie surowców litych wystarczą (przy obecnym wydobywaniu) na 50 lat, a w zakresie surowców luźnych – na 10 lat, ale nie obserwujemy w ostatnich latach zmniejszenia się tych zasobów. Wydaje się, że procedury szacowania, na etapie dokumentowania, nie oddają rzeczywistego stanu, ani jeśli chodzi o kryteria ekonomiczne, ani jakościowe. Nie uwzględniają również możliwości przeróbki i uszlachetniania surowca o niższych parametrach jakościowych.

Wielkość produkcji ze złóż krajowych szacowana jest na ponad 220 mln t/rok w 2009 roku. W porównaniu z potrzebami naszej gospodarki na około 170÷180 mln t/rok, w tym drogownictwa na około 50 mln t/rok.

Moce produkcyjne przemysłu kruszyw szacuje się na około 300 mln t/rok, a więc nadwyżka produkcyjna jest znaczna i może być szacowana na pow. 100 mln t/rok.

Jakość polskich kruszyw jest generalnie wysoka i w dużym procencie spełnia wysokie wymagania odbiorców, tak dla budownictwa ogólnego, jak i drogowego – wynika to z badań przeprowadzanych w ostatnich latach w IMBiGS. Zarówno parametry dotyczące odporności na różne czynniki, jak i nasiąkliwość, czy mrozoodporność odpowiadają najwyższej kategorii dla tych parametrów. Kruszywa wykazują przy tym zmienną jakość, co stwarza możliwość racjonalnego wyboru w zależności od zastosowania. Na bazie istniejących zasobów istnieje możliwość produkowania kruszyw o wysokiej jakości, niezbędnych do najbardziej wymagających zastosowań. Porównanie jakości różnych kruszyw pozwala na odrzucenie funkcjonujących stereotypów powodujących niechęć używania niektórych kruszyw w określonych zastosowaniach.

Problemem jeszcze zauważalnym w kraju jest nieracjonalne stosowanie kruszyw uwzględniające ich jakość. Zróżnicowany zakres wymagań dla kruszyw w inwestycjach budowlanych powinien przekładać się na ich zastosowanie pod kątem wykorzystania kruszyw o różnej jakości. Wprowadzenie np. wymagań rynkowych dla kruszyw stosowanych w budownictwie drogowym (Wytyczne Techniczne WT-1 GDDKiA oraz opracowane załączniki krajowe do norm PN-EN 13242, PN-EN 13043) powinno poprawić sytuację stosowania kruszyw zgodnie z ich jakością, a co za tym idzie, bardziej prawidłowe wykorzystanie całej produkcji kruszyw.

Problemem trudnym jest ciągle transport kruszyw – podstawowa część przewozów jest realizowana transportem kołowym. Kolej przewozi rocznie zaledwie 15÷20 mln t kruszyw. Konieczność przewozów wynika z niekorzystnej lokalizacji złóż w Polsce i zgromadzenia złóż kruszyw łamanych na południu kraju. Dlatego w regionach najbardziej oddalonych (rejony północne i wschodnie) będzie istniało znaczne zapotrzebowanie na kruszywa ze złóż lokalnych, przeróbki kruszyw naturalnych zwirowych, a także pokrycie z importu.

Kruszywa lokalne mogą być znaczącym uzupełnieniem surowców z odległych terenów, tym bardziej, że często do budowy np. dróg lokalnych nie muszą być wykorzystane kruszywa o najwyższych parametrach.

Ponieważ ochrona złóż naturalnych jest parytetem, większy nacisk kładzie się na wykorzystanie w budownictwie surowców wtórnych, czyli pochodzących z odpadów poprodukcyjnych lub z destruktu. Szacuje się, że w Polsce samych odpadów pokopalnianych jest ponad 1 mld ton. W sumie surowce wtórne i z recyklingu to ponad 1,5 mld t, z rocznym przyrostem około 70÷80 mln t. Zasoby te – co wynika z ustawy o odpadach, jak również polityki państwa pełnego wykorzystania zasobów – będą w coraz większym stopniu wykorzystane.

Import kruszyw głównie z krajów skandynawskich, Ukrainy i Niemiec nie przekracza obecnie kilku procent produkcji krajowej i w najbliższych latach nie wzrośnie dynamicznie. Zapewne w dalszym ciągu dotyczył będzie stref przygranicznych, gdzie przewozy kruszyw ze złóż krajowych są ekonomicznie nieuzasadnione.

Te informacje oraz opinie przedstawione na 2. Forum Producentów Kruszyw pozwalają stwierdzić, że Polska posiada wystarczającą bazę zasobową do produkcji kruszyw w ilości wystarczającej do pokrycia potrzeb krajowych.

Pomimo pewnych trudności nasz kraj ma zapewnione bezpieczeństwo kruszywowe teraz, jak i w najbliższej przyszłości. Zasoby polskich kruszyw są na tyle duże, że mogą pokryć zwiększone zapotrzebowanie. Przemysł kruszyw w Polsce należy do najwzrostochronniejszych w Europie – charakteryzuje go różnorodność i wysoki poziom techniczno-technologiczny.

Ustalenia z 2. Forum Producentów Kruszyw Warszawa, 17-18 listopada 2010 r.

Ustalenia organizacyjne

1. Koordynatorem realizacji i informacji pozostaje Polski Związek Producentów Kruszyw.
2. Kontynuowane będą działania we wszystkich, nie zakończonych przedsięwzięciach.
3. Ustalenia zostaną uporządkowane w dotychczasowych obszarach tematycznych.
4. Ustalenia skierowane zostaną do adresatów w administracji państwowej, wynikających z zakresu obowiązków.
5. Ustalenia skierowane zostaną do osób których postawa świadczy o zrozumieniu problemów i rzeczywistym zainteresowaniu ich realizacją.
6. Do czasu uruchomienia portalu KRUSZYWA, informacje w sprawie ustaleń i inne informacje Forum, będą umieszczane na stronie www.forum.imbigs.org.pl.

Obszar gospodarki złożem

1. Niezbędny aktywny udział środowiska w przygotowaniu i realizacji koncepcji Przestrzennego Zagospodarowania Kraju do roku 2030 (KPZK), połączony z uzyskaniem właściwego miejsca ochrony złóż kopalin eksploatacyjnych oraz perspektywicznych.
2. Niezbędny aktywny udział przedsiębiorców górniczych w Zespołach Lokalnej Współpracy (ZLW) działających na rzecz opracowania Planów Zadań Ochronnych (PZO) obszarów Natura 2000, realizowanych przez Regionalne Dyrekcje Ochrony Środowiska (RDOŚ), w latach 2010 i 2011.
3. Niezbędny aktywny udział przedsiębiorców, w opracowaniu zasad i kryteriów waloryzacji złóż kopalin jako podstawy do ich ochrony w planach i studiach przestrzennego zagospodarowania.
4. Koordynacja działań na rzecz:
 - likwidacji wydobycia kopalin bez koncesji,
 - zinventaryzowania i zagospodarowania nieczynnych (porzuconych wyrobisk),
 - ustalenia procedury kompensacji lasów likwidowanych na gruntach prywatnych dla umożliwienia wydobycia kopalin.
5. Udział w przygotowaniu i wdrożeniu Strategii Surowcowej Polski.

Obszar jakości kruszyw

1. Opracowanie Krajowego Dokumentu Aplikacyjnego (NA) do norm PN-EN. Kruszywa do: mieszanek mineralno-asfaltowych, mieszanek mineralnych, podsypiek kolejowych, betonów. W odniesieniu do betonów, przez zebranie dotychczasowych wyników badań i doświadczeń wiodących producentów, powołanie kompetentnego zespołu opracowującego projekt.
2. Ciągły udział w opracowaniu Przepisów Technicznych dla dróg publicznych oraz określenia zasady ich aktualizacji i nowelizacji.
3. Kontynuacja działań na rzecz:
 - upowszechnienia przepisów technicznych, wytycznych technicznych w zakresie właściwości i wymagań dla kruszyw,
 - doprowadzenia do powszechnego stosowania znaku CE, jako obowiązku producenta i odbiorcy w procesie wprowadzania wyrobu budowlanego na rynek oraz użycia w obiektach budowlanych,

- monitorowania szczegółowych specyfikacji oraz warunków przetargów w celu eliminacji zapisów wobec kruszyw innych niż określenie ich właściwości i wymagań,
- upowszechnienia informacji o strukturze asortymentowej produkowanych kruszyw w celu pełnego ich wykorzystania, a przez to zwiększenia ich dostępności i obniżenia kosztów użycia,
- uruchomienie projektu Marka PZPK Dobre Kruszywo.

Obszar transport i logistyka

1. Działanie na rzecz stosowania w prawie wobec materiałów sypkich (kruszyw) zasady kontroli ciężaru całkowitego pojazdów w miejscu nacisku na oś. **Promocja i upowszechnienie wśród producentów kruszyw powszechnej postawy: NIE PRZEŁADOWUJĘ.**
2. Współdziałanie ze wszystkimi których rzeczywistym celem jest znaczące zwiększenie udziału transportu kolejowego w przewozie kruszyw od producenta do miejsc jego użycia.
3. Działania na rzecz rozwiązań systemowych w zakresie wywozu kruszyw ze składów producentów, po drogach lokalnych, gminnych, powiatowych.
4. Działanie na rzecz stworzenia systemu finansowania przebudowy i naprawy dróg gminnych i powiatowych w miejscach wywozu kruszyw, użycie w tym dużych budów liniowych.
5. Działanie na rzecz uznania zasady:
 - współodpowiedzialności przedsiębiorcy za Całkowity Ciężar Pojazdu dla materiałów sypkich (kruszywa),
 - załadowca kruszyw nie jest upoważnionym organem kontrolnym i przez to nie ma pełnego wpływu pełnego na przewoźnika.

Obszar prawo

1. Udział i dążenie do zakończenia procesu legislacyjnego nowego prawa geologicznego i górniczego,
2. Udział w opracowaniu założeń do rozporządzeń wynikających z nowego prawa geologicznego i górniczego, a po jego uchwaleniu samych rozporządzeń.
3. Utworzenie i działanie w grupie szczególnego zainteresowania utrzymaniem po maju 2012, zapisów o nie zaliczaniu mas ziemnych i skalnych w górnictwie odkrywkowym do odpadów wydobywczych (szczególny priorytet).

Obszar bezpieczeństwo w pracy

1. Współdziałanie w zakresie realizacji misji organów nadzoru łączącej funkcje kontrolne i doradcze, w tym poprzez działanie jego reprezentantów, jako kontrolujących ale i doradzających rozwiązania problemów przedsiębiorcom górnictwem.
2. Działanie na rzecz określenia rzeczywistego poziomu zagrożenia, związanego z wydobyciem kopalin i produkcją kruszyw i odzwierciedlenie tego w stopie procentowej składki na ubezpieczenia społeczne.
3. Skuteczne rozpowszechnianie dobrych praktyk polskich przedsiębiorców górnictwem w zakresie bezpieczeństwa w pracy.
4. Udział polskich przedsiębiorców w międzynarodowych konkursach branżowych w zakresie wdrażania autorskich rozwiązań związanych z bezpieczeństwem w pracy oraz ochrony środowiska.
5. Organizacja warsztatów, szkoleń, seminariów, umożliwiających wiodącym producentom promowanie sprawdzonych rozwiązań.

Obszar technika i technologia

1. Współorganizacja pierwszych Targów Kruszywa naturalne i wtórne, wg zasady „dla kruszyw i z kruszyw” w obiekcie EXPO Silesia, w dniach 23-25.11.2011 r.
2. Organizowanie warsztatów umożliwiających przedstawienie w dyskusji przyjętych ustaleń w zakresie techniki i technologii przez specjalistyczny nadzór górniczy, dostawców maszyn i urządzeń, dostawców usług i osoby kierownika i dozoru odkrywkowych zakładów górniczych.
3. Działanie na rzecz Muzeum Drogownictwa w Szczucinie przez przekazywanie eksponatów oraz korzystanie z jego bazy szkoleniowo-hotelowej.

Obszar komunikacja środowiska i działania w instytucjach i organizacjach

1. Przygotowanie projektu uruchomienia portalu internetowego – Kruszywa.
2. Aktywny udział PZPK w pracach Komitetów Technicznych PKN.
3. Aktywne korzystanie z uprawnień organizacji uprawnionej do wnoszenia środków ochrony prawnej w postępowaniach o zamówieniach publicznych.

4. Działanie na rzecz powołania Polskiej Platformy Surowców Mineralnych, jako płaszczyzny współdziałania i realizacji potrzeb przedsiębiorców górniczych, przez instytucje naukowo-badawcze.
5. Podjęcie działań na rzecz reprezentowania w organizacjach Unii Europejskiej, polskich przedsiębiorców górniczych przez rzeczywiste autorytety, akceptowane przez środowisko.
6. Aktywne uczestnictwo w działaniu Grupy Producentów Kruszyw Europy Środkowo-Wschodniej.
7. Współorganizacja i przygotowanie 3. Międzynarodowego Forum Producentów Kruszyw, w dniach 23÷25 listopada 2011 r. w Sosnowcu, połączonego z polską prezydencją w Unii Europejskiej.
8. Udział przedsiębiorców producentów we wszelkiego rodzaju konferencjach, sympozjach, warsztatach, które organizują samorządy wszystkich szczebli w celu zmiany wizerunku branży.

Aleksander Kabziński – PZPK